

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

ПАЛІНЧАК Микола Михайлович
СТЕБЛАК Діана Михайлівна

РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Методичні вказівки до самостійної роботи

(для студентів денної та заочної форм навчання
освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини)

Ужгород — 2024

Палінчак М.М., Стебляк Д.М. Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах: Методичні вказівки до самостійної роботи для студентів 1-го курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ». Ужгород, РІК-У, 2024. 44 с.

Укладачі:

доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Палінчак Микола Михайлович**

доктор філософії, доцент кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Стебляк Діана Михайлівна**

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Панов Ален Володимирович**

доктор політичних наук, професор, доцент кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ» **Бокоч Вікторія Михайлівна**

Методичні вказівки включають тематику самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах», тематику індивідуальних завдань, перелік питань та рекомендованої літератури до основних тем курсу. Методичні вказівки можуть використовуватися при підготовці здобувачів освіти до практичних занять з курсу, написання модульного контролю та підготовки до заліку. Призначено для студентів зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Методичні вказівки до самостійної роботи розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародної політики факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», *протокол № 6 від 7 червня 2024 року*.

Схвалено методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»,
протокол № 10 від 27 червня 2024 року.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ»,
протокол № 6 від 27 червня 2024 року.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структура і зміст курсу.....	8
Матеріали до курсу лекцій.....	10
Плани семінарських занять.....	15
Теми рефератів.....	28
Завдання.....	31
Питання, які виносяться на модульний контроль № 1	33
Питання, які виносяться на модульний контроль № 2	35
Питання на залік	37
Список рекомендованої літератури	41

ВСТУП

Релігійний фактор є одним з найвагоміших аспектів в дослідженні та розуміння соціально-суспільних, політичних, соціально-економічних та інших сфер діяльності країн світу. Церква є однією з фундаментальних інституцій в розвитку держав світу.

Системний та комплексний підхід до вивчення дисципліни «Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах» надає можливість глибше розуміти сутність, особливості і зміст державно-церковних відносин, а також правильно їх характеризувати. Цей підхід передбачає аналіз різних аспектів та ролі релігійного фактор у міжнародних економічних відносинах, включаючи державно-церковні відносини, моделі державно-церковних відносин, релігійні організації, церкви, вплив церкви та релігії на політику країн світу.

РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Навчальна дисципліна «Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах» є обов'язковою дисципліною циклу загальної підготовки Освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавр спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах» є сформувати в студента знання: про роль релігійного фактору у сучасних міжна-

родних відносинах та світовій політиці на основі плюралістичного, об'єктивного підходу до аналізу політичних аспектів релігійних вчень та їхнього впливу на теорію та практику міжнародних відносин.

Предметом вивчення даного курсу є роль релігійного фактору у міжнародних економічних відносинах, дослідження державно-церковних відносин.

Завдання навчальної дисципліни

Завданнями дисципліни є вивчення особливостей розвитку державно-церковних відносин в країнах світу.

З метою належного оволодіння навчальною дисципліною передбачено такі *форми навчального процесу*, як: читання лекцій, проведення семінарських занять, самостійної роботи.

На *лекції* викладач подає основні положення теми.

Семінарські заняття у навчальному процесі проводяться для поглиблення та закріплення знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи.

Самостійна робота студентів передбачає позааудиторну роботу над засвоєнням матеріалу цього курсу.

Загальний обсяг вивчення дисципліни складає 90 годин, у тому числі 24 – лекційних, 20 – семінарів.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні отримати такі компетентності (ЗК,СК,ФК):

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Та оволодіти такими **програмними результатами навчання (ПРН):**

ПРН4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

СТРУКТУРА І ЗМІСТ КУРСУ

№	Назви змістових модулів і тем	Лекції	Практичні (семінарські) заняття
1.	Об'єкт, предмет, методи дослідження навчальної дисципліни «релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах», зв'язок із іншими дисциплінами.	2	2
2.	Теоретичні підходи до вивчення релігійного фактора та культурного плюралізму в міжнародних відносинах та світовій політиці.	2	-
3.	Історичний розвиток головних релігійних вчень сучасності.	2	2
4.	Основні релігійні конфлікти сучасності.	1	-
5.	Фактор християнства в міжнародних відносинах.	1	2
6.	Модульна контрольна робота.	2	—
7.	Фактор мусульманства в міжнародних відносинах.	2	2

8.	Фактор буддизму в міжнародних відносинах.	2	2
9	Сучасна релігійно-конфесійна ситуація в світі.	2	2
10.	Міжнародне правове регулювання релігійної свободи.	2	—
11.	Поняття моделі державно-церковних відносин. Види моделей державно-церковних відносин.	2	6
12.	Перспективи глобального релігійного діалогу. Релігія та міжнародні економічні відносини в епоху глобалізації.	1	1
13.	Релігія та економіка. Значення релігії в економіці та економічному розвитку країн світу.	1	1
14.	Модульна контрольна робота	2	—
15.	Разом	24	20

МАТЕРІАЛИ ДО КУРСУ ЛЕКЦІЙ

Модуль 1.

Тема 1. ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ», ЗВ'ЯЗОК ІЗ ІНШИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ

Поняття «релігія». Співвідношення понять «релігія», «релігійне вчення», «конфесія» тощо. Об'єкт, предмет, мета та завдання навчальної дисципліни «Релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах». Місце дисципліни в системі наук про міжнародні відносини, її зв'язок із іншими навчальними дисциплінами: релігійні студії, філософія, соціологія, теорія міжнародних відносин, історія, міжнародні відносини і світова політика. Методи дослідження релігійного фактору в міжнародних економічних відносинах.

Тема 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО ФАКТОРУ ТА КУЛЬТУРНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ ТА СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Основні концепції і підходи до вивчення релігійного фактору та культурного плюралізму в міжнародних відносинах. Причини та передумови нехтування релігійним фактором в теоріях міжнародних відносин. Глобальне піднесення релігій та поява релігійних студій в міжнародних відносинах. Головні парадигми міжнародних відносин – реалізм, лібералізм, соціальний конструктивізм – та їхня оцінка релігійного фактору. Цивілізаційна теорія та місце в ній релігійного фактору: ідеї О. Шпенглера, А. Тойнбі, С. Гантінгтона. Концепції «глобальної десекуляризації» П. Бергера. Концепція «релігійної холодної війни» М. Юргенс-

маера. Соціологічний підхід до релігійного фактору в міжнародних відносинах: спадщина М. Вебера та В. Зомбарта та її переосмислення.

Тема 3. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГОЛОВНИХ РЕЛІГІЙНИХ ВЧЕНЬ СУЧАСНОСТІ

Загальна характеристика фактору релігії в міжнародних відносинах Античності, Середньовіччя та Нового часу. Головні релігійні вчення Античності та історія їхнього розвитку. «Осьовий час» К. Ясперса: зародження буддизму, конфуціанства, монотеїзація іудаїзму. Виникнення християнства, його розвиток та здобуття ним офіційного статусу в Римській імперії. Зародження мусульманства та його поширення.

Еволюція релігійного фактору в епоху Середньовіччя та Нового Часу. Конфесійний розкол в християнстві на католицизм та православ'я, Христові походи, Реформація, релігійні унії як фактори впливу на міжнародні відносини.

Тема 4. СУЧАСНА РЕЛІГІЙНО-КОНФЕСІЙНА СИТУАЦІЯ В СВІТІ.

Основні релігії сучасності: християнство, мусульманство, буддизм, індуїзм та інші. Їхнє географічне поширення та кількість послідовників. Загальна характеристика та класифікація релігій. Релігійна динаміка світу. Напрямки та течії в рамках основних релігій сучасності. Християнство: католицизм, протестантські церкви, православ'я. Іслам: сунізм, шіїзм та інші течії. Буддизм. Іудаїзм. Синкретичні релігії. Явище нерелігійності в сучасному світі. Особливості правового статусу релігії в різних державах та регіонах світу.

Тема 5. ОСНОВНІ РЕЛІГІЙНІ КОНФЛІКТИ СУЧАСНОСТІ.

Історичні, культурні, цивілізаційні, соціально-економічні та політичні причини і передумови релігійних конфліктів. Проблема релігійної нетерпимості та боротьба з нею. Основні релігійні конфлікти сучасності: проблема Єрусалиму, християнсько-мусульманські відносини в різних регіонах світу, релігійні переслідування в авторитарних та тоталітарних режимах. Релігійний вимір цивілізаційної взаємодії та конфліктності. Військово-політичні конфлікти сучасності та їхній зв'язок із проблемами міжрелігійної взаємодії. Поява фундаменталістичних течій в християнстві та мусульманстві та вплив релігійного фундаменталізму на міжнародні відносини.

Тема 6. ФАКТОР ХРИСТІЯНСТВА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Історія виникнення християнства. Особливості католицизму, православ'я та протестантизму. Фактор християнства в міжнародних відносинах.

Модуль 2.

Тема 7. ФАКТОР МУСУЛЬМАНСТВА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Історія виникнення ісламу. Види ісламу. Засновник ісламу. Особливості вчення ісламу. Фактор мусульманства в міжнародних відносинах.

Тема 8. ФАКТОР БУДДИЗМУ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Історія виникнення буддизму. Види буддизму. Засновник буддизму. Особливості вчення буддизму. Фактор буддизму в міжнародних відносинах.

Тема 9. МІЖНАРОДНЕПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ

Поняття міжнародних стандартів прав і свобод людини. Релігійна свобода в українському та світовому правовому вимірі. Концепція релігійної свободи в актах ООН та інших міжнародних організацій. Свобода світогляду і віросповідання в законодавстві України. Гарантії реалізації та захисту релігійної свободи. Поняття, система і види гарантій релігійної свободи.

Національні інститути реалізації і захисту прав і свобод людини і громадянина. Право на звернення до міжнародних установ та організацій.

Тема 10. ПОНЯТТЯ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН. ВИДИ МОДЕЛЕЙ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН

Поняття моделі державно-церковних відносин. Види моделей державно-церковних відносин. Моделі державно-церковних відносин в країнах світу.

Державно-церковні відносини у країнах Центрально-Східної Європи: головні особливості та динаміка змін. Конституційно-правовий статус церкви в Польщі. Специфіка угорської моделі державно-конфесійних взаємин. Взаємини держави і церкви в Чеській Республіці. Державно-церковні відносини в США. Державно-церковні відносини в Україні.

Тема 11. ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛЬНОГО РЕЛІГІЙНОГО ДІАЛОГУ. РЕЛІГІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.

Проблема міжконфесійної взаємодії в сучасних міжнародних відносинах. Міжнародні рухи та організації в сфері релігії. Екуменістичний рух в сучасному християнстві та ставлення до

нього з боку різних конфесій. Ісламсько-християнсько-іудейський діалог в сучасному світі. Зусилля Пап Римських із подолання міжрелігійної ворожнечі: постать Іоанна Павла II в процесі міжрелігійного діалогу. Особистість Далай-лами XIV та його зусилля із розв'язання конфліктів.

Релігійний фактор в міжнародних економічних відносинах.

Тема 12. РЕЛІГІЯ ТА ЕКОНОМІКА. ЗНАЧЕННЯ РЕЛІГІЇ В ЕКОНОМІЦІ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ.

Роль релігії у міжнародних економічних відносинах. Економіка та релігія.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Об'єкт, предмет, методи дослідження навчальної дисципліни «релігійний фактор у міжнародних економічних відносинах», зв'язок із іншими дисциплінами

1. Поняття релігія. Класифікація релігій.
2. Функціональний вияв релігії в міжнародних відносинах.
3. Поняття політичної релігії в контексті міжнародних взаємин.
4. Історія розвитку християнства. Види християнства.
5. Поняття христові походи. Причини христових походів. Наслідки христових походів.
6. Чому відбувся поділ на православ'я і католицизм ? Створення двох релігій.
7. Поняття «теоретичні підходи» до вивчення релігійного фактору та культурного плюралізму в міжнародних відносинах та світовій політиці.
8. Основні підходи до вивчення релігійного фактору у міжнародних відносинах можна назвати такі:
 - системний;
 - історичний;
 - комунікативний;
 - психологічний;
 - цивілізаційний.
9. З чим пов'язане зростання ролі релігійного чинника у міжнародних відносинах?
10. Яку роль відіграє цивілізаційний підхід у дослідженні релігійного чинника у світовій політиці?
11. Розкрийте поняття «цивілізаційного ойкумена».
12. На які релігійні макрорегіони поділяється сучасний світ?

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*, 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття: монографія. К.: Знання України, 2005. 552 с.

Тема 2. Історичний розвиток головних релігійних вчень сучасності.

1. Світові релігії. Характеристика та види світових релігій.
Католицизм
1. Етапи розвитку католицької церкви.
2. Структура католицької церкви.
3. Сім таїнств в католицизмі. Різниця між католицизмом і православ'ям.
4. Вплив католицької церкви на західну цивілізацію в Середньовіччі та Відродженні.
5. Історія створення Ватикану.
6. Папа Римським в ХХІ ст. Роль на арені міжнародних відносин.
7. Вибори Папи – конклав. Розвиток способів папських виборів. Вимоги до кандидатів. Встановлення більшості. Процедура проведення конклаву.
8. Дипломатія Ватикану. Історія, характеристика, особливості
9. Бібліотека Ватикану. Таємниці Ватикану.

10. Роль та місце католицької церкви в міжнародних відносинах в ХХІ столітті.
11. Тамплієри – католицький чернечо-лицарський орден.
12. Історія Священного Вогню.
Реформація.
12. Реформація. Причини, характеристика.
13. Етапи Реформації.
14. Наслідки Реформації. Реакція Католицької церкви.
15. Англіканська церква. Історія створення та особливості функціонування.
16. Структура англіканської церкви.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*, 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття: монографія. К.: Знання України, 2005. 552 с.
5. Офіційний сайт Святого Престолу. URL: <https://www.vatican.va/content/vatican/en.html>
6. Офіційний сайт Англіканської церкви. URL: <https://www.churchofengland.org/>

Тема 3. Фактор християнства в міжнародних відносинах.

Православ'я

1. Історія створення православ'я.

2. Вселенський патріархат. Структура та значення.
3. Помісні (автокефальні) православні церкви.
4. Афон – історія та значення святині для світу.
5. Історія Візантійської імперії. Роль православ'я.
6. Найвпливовіші та найбільші православні автокефальні церкви світу в ХХІ ст.

Протестантизм

7. Головні ідейні натхненники Реформації (Мартін Лютер, Жан Кальвін та ін.).
8. Характеристика протестантизму. Історія розвитку протестантизму.
9. П'ятидесятники історія виникнення.
10. Баптизм історія виникнення.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*, 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні ХХІ століття: монографія. К.: Знання України, 2005. 552 с.
5. РІСУ. URL: <https://risu.ua/>
6. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО). URL: <https://vrciro.org.ua/ua>
7. Pew Research Centre. URL: <https://www.pewresearch.org/>
8. Gallup. URL: <https://www.gallup.com/home.aspx>

Тема 4. Фактор мусульманства в міжнародних відносинах.

1. Історія розвитку ісламу.
2. П'ять стовпів ісламу.
3. Коран.
4. Мусульманське право. Закони шаріату.
5. Релігія і держава. Ісламська культура.
6. Мусульманські країни роль та місце релігії в них.
7. Види ісламу.
8. Роль жінки в мусульманському світі.
9. Мухаммед та його роль в розвитку ісламу.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*. 2015. Випуск 2. С.70-73.

Тема 5. Фактор буддизму в міжнародних відносинах.

1. Історія буддизму та його особливості. Виникнення буддизму.
2. Основні вчення буддизму. Віровчення буддизму.
3. Види буддизму.
3. Практика буддизму (йога, спасіння у Трьох дорогоцінностях).
4. Поширення буддизму.

5. Течії та школи в буддизмі.
6. Чернече життя в буддизмі.
7. Особистість Будди.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*. 2015. Випуск 2. С.70-73.

Тема 6. Сучасна релігійно-конфесійна ситуація в світі.

1. Розкрийте поняття міжнародного конфлікту. Який вплив мають міжнародні конфлікти в сфері релігії на міжнародну систему? Назвіть приклади.
2. Назвіть основних суб'єктів міжнародного конфлікту. Якими, на вашу думку, є основні причини виникнення релігійних конфліктів?
3. Які особливості мають міжнародні релігійні конфлікти?
4. Назвіть приклади міжнародних релігійних конфліктів та їх вплив на політичну систему світу.
5. Війна в Сирії. Роль релігійного фактору.
6. Єрусалим. Місто всіх релігій.
7. Конфлікт, щодо Єрусалиму між Ізраїлем та Палестиною. Політика Д. Трампа, щодо питання Єрусалиму.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*. 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Pew Research Centre. URL: <https://www.pewresearch.org/>
5. Gallup. URL: <https://www.gallup.com/home.aspx>

Тема 7. Поняття моделі державно-церковних відносин.

Види моделей державно-церковних відносин.

1. Поняття «модель державно-церковних відносин». Види.
2. Модель державно-церковних відносин – відокремлення держави від церкви і церкви від держави.
3. Модель відокремлення держави і церкви. Види.
4. Державна церква.
5. Теократія.
6. Цезаропапізм.
7. Модель державно-церковних відносин – поєднання моделі державної церкви і моделі повного відокремлення держави і церкви.
8. Фінансування церкви. Види фінансування.

Література :

1. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.

2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*, 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Палінчак М.М., Бокоч В.М. Фінансування релігійних організацій: багатомаття європейської практики. *Journal of Social Sciences, Nursing, Public health and Education*, 2020. No.1-2, Vol. 1. С. 119-128

**Тема 8. Моделі державно-церковних відносин в країнах
Центрально-Східної Європи: головні особливості та дина-
міка змін. Модель державно-церковних відносин в США.**

1. Державно-церковні відносини у країнах Центрально-Східної Європи: головні особливості та динаміка змін.
2. Конституційно-правовий статус церкви в Польщі.
3. Специфіка угорської моделі державно-конфесійних взаємин.
4. Взаємини держави і церкви в Чеській Республіці.
6. Особливості державно-конфесійних відносин у Словаччині.
7. Модель державно-церковних відносин в Греції.
8. Модель державно-церковних відносин в Німеччині.
9. Модель державно-церковних відносин у Великобританії.
10. Державно-церковні відносини в США. Історія розвитку релігії в США та формування моделі державно-церковних відносин в США.
11. Християни в США та їх вплив на політику.
12. Протестантизм в США. Поняття «біблійний пояс».
13. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Кеннеді.
14. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Картера.

15. Роль релігійного фактору у президентських виборах Д. Трампа.
16. Роль релігійного фактору у президентських виборах Дж. Байдена.
17. Мормони в США.
18. Впливові релігійні лідери в США.
19. Covid-19 та церква в США. Covid-19 та фінансування релігійних організацій: дискусії у Верховному суді США.
20. Демократична та республіканська партія в США та релігійний фактор.

Література :

1. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
2. Стебляк Д.М. Становлення та розвиток протестантського фундаменталізму в Сполучених Штатах Америки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 20. С. 59-63.
3. Стебляк Д. Американська громадянська релігія в публічній риторичі і політичній практиці Дж. В. Буша-мол. *Вісник Львівського університету Серія філос.-політолог. студії*, 2020. Випуск 28. С. 197-202
4. Палінчак М.М., Стебляк Д.М. Covid-19, церква та фінансування релігійних організацій: дискусії у Верховному суді США. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 23. С. 49-53.
5. Стебляк Діана Михайлівна. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. *Науковий журнал «Politicus»*, 2021. Випуск № 5. С. 71-75.

Тема 9. Державно-церковні відносини в Україні.

1. Історія державно-церковних відносин – вірування праукраїнців.
2. Хрещення Русі (Причини, етапи, наслідки.).
3. Етапи побудови державно-церковних відносин в Україні.
4. Відносини та поняття УПЦ КП, УПЦ МП, УАПЦ.
5. Поняття «томос» та «помісна церква».
6. Поняття «автокефалія». Порядок отримання автокефалії православною церквою.
7. Етапи отримання автокефалії Православної церкви України.
8. Реакція міжнародної спільноти на отримання автокефалії (незалежності) православною церквою України.
9. Утворення греко-католицької церкви на території України.
10. Релігійна диференціація (поширення різних релігій) в Україні.
11. Протестантські релігії в Україні.
12. Баптизм та його роль в Україні.
13. Поширення католицизму в Україні.
14. Порядок реєстрації релігійної організації в Україні.

Література :

1. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
2. М.М. Палінчак, П.П. Галда, М.М. Лешанич. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*, 2015. Випуск 2. С.70-73.

4. Church, spirituality, nation: the Ukrainian greek-catholic church in the social life of Ukraine : collective monograph / M.M. Veshesh, M.M. Palinchak, V.V. Marchuk, N.M. Kontsur-Karabynovych etc. Lviv – Torun : Liha-Pres, 2020. 224 p.
5. Микола Палінчак, Вікторія Бокоч. Радянська релігійна політика та її наслідки в незалежній Україні. *Східноєвропейський історичний вісник* / [головний редактор В. Ільницький]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 20. С. 184-194
6. Вегеш М., Концур-Карабінович Н., Марчук В., Палінчак М., Голонич Я. Українська Греко-Католицька церква: минуле і сучасне. Фермонт, 2020. 380 с.
7. Палінчак М.М., Капітан Л.І., Мегела Р.Р., Пупена В.В. Історичні та канонічні аспекти отримання Томосу в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 21. С. 82-88

**Тема. 10. Перспективи глобального релігійного діалогу.
Релігія та міжнародні економічні відносини в епоху глобалізації.
Релігія та економіка. Значення релігії в економіці та економічному розвитку країн світу.**

1. Ісламський банкінг. Роль релігійного чинника в ісламському банкінгу.
2. Роль релігійного фактору в політиці, економіці, міжнародних відносинах, та суспільно-політичних питаннях у світі в 2024 р.
3. Протестантизм як революційний шлях модифікації базових релігійно-економічних норм.
4. Ставлення до матеріальної сторони життя у сучасному іудаїзмі.

5. Релігійно-економічні настанови в іудаїзмі. Власність. Ставлення до праці. Відносини робітника і роботодавця. Оплата праці. Партнерська угода і підприємницький прибуток. Правила торгівлі. Кредитування. Суботні заборони. Харчові заборони. Землекористування.
6. Відмінності у вирішенні господарських питань всередині ісламу.
7. Релігійно-економічні настанови в ісламі. Ісламська економіка. Праця в ісламі. Сільське господарство. Використання землі. Торгівля. Встановлення ціни. Співвідношення праці й капіталу. Ставлення до лихварства. Кредитування. Іпотека. Страхування. Специфічне релігійне виробництво в ісламі
8. Питання економічної поведінки християнина в умовах капіталізму отримали роз'яснення у вченні протестантизму. Його вплив на економічний розвиток європейських країн за М. Вебером (робота «Протестантська етика і дух капіталізму», опублікована 1905 р.).

Література :

1. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
2. Тимчик О.А. Економіка та релігія: теорія і практика взаємовпливу: монографія. К. : КНТ, 2014. 410 с.
3. Палінчак М. М., Стебляк Д. М. Економіко-релігійні відносини в умовах глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2022. Випуск 41. С. 86-89.

4. Палінчак М. М., Стебляк Д. М. Релігія як фактор економічного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2022. Випуск 41. С. 90-92.
5. Pew Research Centre. URL: <https://www.pewresearch.org/>
6. Gallup. URL: <https://www.gallup.com/home.aspx>

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Поняття моделі державно – церковних відносин (трактування 5 різних вчених).
2. Види моделей державно – церковних відносин.
3. Модель державно церковних відносин в США.
4. Православна церква в США.
5. Греко – католицька церква в США.
6. Законодавче забезпечення релігійної свободи в США.
7. Модель відокремлення держави та церкви (трактування поняття у працях 3 вчених).
8. Законодавче забезпечення релігійної свободи в країнах Східної Європи.
9. Історія утворення католицизму.
10. Історія утворення православ'я.
11. Протистояння католицизму і протестантизму.
12. Православ'я та його роль в різних країнах світу (на прикладі будь-якої країни.).
13. Релігія та школа в США.
14. Роль та місце української діаспори в релігійному житті США.
15. Протестантизм в США історія його виникнення на американському континенті та вплив.
16. «Біблійний пояс» в США.
17. Статистика релігійності в США. (На основі даних Pew Research Centre, станом на 2023-2024 рр.).
18. Політика та релігія США.
19. Роль релігії у виборі кандидатів в президента на виборах (на прикладі США).
20. Роль католиків в президентських виборах президента Дж.Кеннеді.
21. Модель державно – церковних відносин в Угорщині.
22. Модель державно – церковних відносин в Румунії.

23. Модель державно – церковних відносин в Словаччині.
24. Модель державно – церковних відносин в Чеській Республіці.
25. Роль та місце створення Помісної церкви в Україні.
26. Ісламський фактор в США.
27. Статистика релігійності громадян Угорщини, Словаччини та Чеській Республіці.
28. Місце капеланів у США.
29. Джихад у ХХІ ст.
30. Роль та місце православної церкви в історії України.
31. Роль та місце католицизму в Угорщині.
32. Місце католицизму в Словаччині.
33. Законодавче забезпечення релігійної свободи в США.
34. Історія державно – церковних відносин в Угорщині.
35. Роль католицизму в Італії.
36. Протистояння католицизму і протестантизму.
37. Православ'я та його роль в різних країнах світу (на прикладі будь-якої країни.).
38. Релігія та Закарпаття.
39. Поширення греко-католицької церкви в Закарпатті.
40. Історія держави та релігії в США.
41. Мормони та їх роль в США.
41. Конституційно-правовий статус церкви в Польщі.
42. Специфіка угорської моделі державно-конфесійних взаємин.
43. Взаємини держави і церкви в Чеській Республіці.
44. Особливості державно-конфесійних відносин у Словаччині.
45. Модель державно-церковних відносин в Греції.
46. Модель державно-церковних відносин в Німеччині.
47. Модель державно-церковних відносин у Великобританії.

1. Реферат за об'ємом 10-15 сторінок. Шрифт «Times New Roman» 14.

2. **Обов'язковою умовою роботи** є власні аргументовані оцінки. Обов'язковим є наявність списку використаної літератури.

3. Дані та статистика повинна бути за період 2021–2024 рр.

Студент сам обирає тему своєї майбутньої роботи, але в рамках однієї академічної групи теми не повинні повторюватися.

Список тем не є вичерпним, студент може запропонувати свій варіант. Роботи здаються **в роздрукованому і електронному варіанті** (E-mail). Назва електронного файлу – прізвище-назва роботи. doc. Наприклад – **Кеннеді-Черчіль.doc**).

4. До роботи повинна бути зроблена презентація.

ЗАВДАННЯ

В рамках академічної групи, зробити дослідження «Державно-церковних відносин в країні».

Країни на вибір:

- Італія;
- Греція;
- Румунія;
- Словаччина;
- Канада;
- Болгарія;
- Угорщина;
- Чеська Республіка.

В рамках дослідження потрібно розглянути:

1. Етапи розвитку державно-церковних відносин в країні.
2. Статистика релігії в країні (статистичні дані повинні бути представлені період 2021-2024, якщо джерело англійською мовою, зазначається: дані іноземною мовою з посиланням на джерело та переклад на українську мову).
3. Статистика щодо релігійних організацій, відвідування церкви, та ін.
4. Державно-церковні відносини в сфері освіти.
5. Вплив релігії на політику.
6. Роль релігійного фактору в країні.
7. Політико-правове регулювання церкви в країні.
8. Характеристика основної релігії, яка найбільш поширеною в країні.
9. Ін.

Вимоги:

1. Дослідження за об'ємом 50-70 сторінок. Шрифт «Times New Roman» 14.

2. **Обов'язковою умовою роботи** є власні аргументовані оцінки. Обов'язковим є наявність списку використаної літератури.

3. Дані та статистика повинна бути за період 2021-2024 рр.

Студенти обирають тему дослідження, але в рамках однієї академічної групи теми не повинні повторюватися.

Роботи здаються **в роздрукованому і електронному варіанті** (E-mail). Назва електронного файлу – прізвище-назва роботи. doc.

4. До роботи повинна бути зроблена презентація.

ПИТАННЯ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Суть і визначення релігії. Поняття релігії в контексті міжнародних відносин.
2. Класифікація релігій.
3. Функціональний вияв релігії в міжнародних відносинах.
4. Поняття політичної релігії в контексті міжнародних взаємин.
5. Теоретичні підходи до вивчення релігійного чинника в міжнародних відносинах і світовій політиці.
6. Історичний розвиток та особливості віровчення світових релігій. Релігія давньої України.
7. Християнство.
 - 7.1. Історія християнства.
 - 7.2. Католицизм. Історія та особливості католицизму. Конклав.
 - 7.3. Православ'я. Історія та особливості православ'я.
 - 7.4. Поняття, етапи та особливості Реформації.
 - 7.5. Протестантизм. Види. Причини виникнення.
 - 7.6. Англіканська церква.
8. Буддизм. Історія буддизму. Особливості буддизму.
9. Іслам. Історія ісламу. Особливості ісламу. П'ять стовпів ісламу.
10. Релігія Давньої України. Боги Праукраїни.
11. Поняття релігійного конфлікту та його роль у міжнародних відносинах.
12. Фактор мусульманства у міждержавних взаєминах.
13. Міжнародно-правове регулювання релігійної свободи.
14. Свобода совісті та права людини.
15. Вимоги міжнародних актів до права на свободу віросповідання.
16. Правоздатність релігійних організацій за міжнародним правом.

17. Моделі державно-церковної взаємодії: принципи типологізації, міжнародно-правові та міжнародно-політичні аспекти.
18. Статус державної церкви.
19. Принципи відокремлення держави та церкви.
20. Моделі фінансового забезпечення релігійних організацій.
21. Державно-церковні відносини у країнах Центрально-Східної Європи: головні особливості та динаміка змін.
22. Конституційно-правовий статус церкви в Польщі.
23. Специфіка угорської моделі державно-конфесійних взаємин.
24. Взаємини держави і церкви в Чеській Республіці.
25. Державно-церковні відносини в США.
26. Особливості державно-конфесійних відносин у Словаччині.
27. Модель державно-церковних відносин в Греції.
28. Модель державно-церковних відносин в Німеччині.
29. Модель державно-церковних відносин у Великобританії.
30. Актуальні проблеми державно-церковних і міжконфесійних взаємин в Україні: історичні та міжнародно-політичні аспекти.
31. Формування та особливості українського православ'я.
32. Перспективи глобального релігійного діалогу.
33. Можливі тенденції релігійних змін.
34. Проблема міжхристиянського порозуміння.
35. Діалог релігій як форма толерантизації міжрелігійних відносин.

ПИТАННЯ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Державно-церковні відносини в країнах світу.
2. Етапи побудови державно – церковних відносин в Україні. Поняття «автокефалія». Порядок отримання автокефалії православною церквою.
3. Роль церкви та релігійних організацій в суспільно-політичному житті США.
4. Християни в США та їх вплив на політику.
5. Протестантизм в США. Поняття «біблійний пояс».
6. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Кеннеді.
7. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Картера.
8. Роль релігійного фактору у президентських виборах Д. Трампа.
9. Роль релігійного фактору у президентських виборах Дж. Байдена.
10. Мормони в США.
11. Впливові релігійні лідери в США.
12. Covid-19 та церква в США. Covid-19 та фінансування релігійних організацій: дискусії у Верховному суді США.
13. Демократична та республіканська партія в США та релігійний фактор.
14. Бібліотека Ватикану. Таємниці Ватикану.
15. Орден тамплієрів. Історія та особливості.
16. Війна в Сирії. Роль релігійного фактору.
17. Релігія як фактор економічного розвитку.
18. Єрусалим. Місто всіх релігій.
19. Конфлікт, щодо Єрусалиму між Ізраїлем та Палестиною. Політика Д. Трампа, щодо питання Єрусалиму.
20. Історія Священного Вогню.

21. Ісламський банкінг. Роль релігійного чинника в ісламському банкінгу.
22. Роль релігійного фактору в політиці, економіці, міжнародних відносинах, та суспільно-політичних питаннях у світі в 2024 р.
23. Релігія та міжнародні економічні відносини в епоху глобалізації. Релігія та економіка. Значення релігії в економіці та економічному розвитку країн світу.
24. Ісламський банкінг. Роль релігійного чинника в ісламському банкінгу.
25. Протестантизм як революційний шлях модифікації базових релігійно-економічних норм.
26. Ставлення до матеріальної сторони життя у сучасному іудаїзмі.
27. Відмінності у вирішенні господарських питань всередині ісламу.
28. Релігійно-економічні настанови в іудаїзмі. Власність. Ставлення до праці. Відносини робітника і роботодавця. Оплата праці. Партнерська угода і підприємницький прибуток. Правила торгівлі. Кредитування. Суботні заборони. Харчові заборони. Землекористування
29. Релігійно-економічні настанови в ісламі. Ісламська економіка. Праця в ісламі. Сільське господарство. Використання землі. Торгівля. Встановлення ціни. Співвідношення праці й капіталу. Ставлення до лихварства. Кредитування. Іпотека. Страхування. Специфічне релігійне виробництво в ісламі.
30. Питання економічної поведінки християнина в умовах капіталізму. Вплив на економічний розвиток європейських країн за М. Вебером (робота «Протестантська етика і дух капіталізму», опублікована 1905 р.).

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Суть і визначення релігії. Поняття релігії в контексті міжнародних відносин.
2. Класифікація релігій.
3. Функціональний вияв релігії в міжнародних відносинах.
4. Поняття політичної релігії в контексті міжнародних взаємин.
5. Теоретичні підходи до вивчення релігійного чинника в міжнародних відносинах і світовій політиці.
6. Історичний розвиток та особливості віровчення світових релігій. Релігія давньої України.
7. Християнство.
 - 7.1. Історія християнства.
 - 7.2. Католицизм. Історія та особливості католицизму. Конклави.
 - 7.3. Православ'я. Історія та особливості православ'я.
 - 7.4. Поняття, етапи та особливості Реформації.
 - 7.5. Протестантизм. Види. Причини виникнення.
 - 7.6. Англіканська церква.
8. Буддизм. Історія буддизму. Особливості буддизму.
9. Іслам. Історія ісламу. Особливості ісламу. П'ять стовпів ісламу.
10. Релігія Давньої України. Боги Праукраїни.
11. Поняття релігійного конфлікту та його роль у міжнародних відносинах.
12. Фактор мусульманства у міждержавних взаєминах.
13. Міжнародно-правове регулювання релігійної свободи.
14. Свобода совісті та права людини.
15. Вимоги міжнародних актів до права на свободу віросповідання.
16. Правоздатність релігійних організацій за міжнародним правом.

17. Моделі державно-церковної взаємодії: принципи типологізації, міжнародно-правові та міжнародно-політичні аспекти.
18. Статус державної церкви.
19. Принципи відокремлення держави та церкви.
20. Моделі фінансового забезпечення релігійних організацій.
21. Державно-церковні відносини у країнах Центрально-Східної Європи: головні особливості та динаміка змін.
22. Конституційно-правовий статус церкви в Польщі.
23. Специфіка угорської моделі державно-конфесійних взаємин.
24. Взаємини держави і церкви в Чеській Республіці.
25. Державно-церковні відносини в США.
26. Особливості державно-конфесійних відносин у Словаччині.
27. Модель державно-церковних відносин в Греції.
28. Модель державно-церковних відносин в Німеччині.
29. Модель державно-церковних відносин у Великобританії.
30. Актуальні проблеми державно-церковних і міжконфесійних взаємин в Україні: історичні та міжнародно-політичні аспекти.
31. Формування та особливості українського православ'я.
32. Перспективи глобального релігійного діалогу.
33. Можливі тенденції релігійних змін.
34. Проблема міжхристиянського порозуміння.
35. Діалог релігій як форма толерантизації міжрелігійних відносин.
36. Державно-церковні відносини в країнах світу.
37. Етапи побудови державно – церковних відносин в Україні. Поняття «автокефалія». Порядок отримання автокефалії православною церквою.
38. Роль церкви та релігійних організацій в суспільно-політичному житті США.
39. Християни в США та їх вплив на політику.
40. Протестантизм в США. Поняття «біблійний пояс».

41. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Кеннеді.
42. Роль релігійного фактор в президентських виборах Дж. Картера.
43. Роль релігійного фактору у президентських виборах Д. Трампа.
44. Роль релігійного фактору у президентських виборах Дж. Байдена.
45. Мормони в США.
46. Впливові релігійні лідери в США.
47. Covid-19 та церква в США. Covid-19 та фінансування релігійних організацій: дискусії у Верховному суді США.
48. Демократична та республіканська партія в США та релігійний фактор.
49. Бібліотека Ватикану. Таємниці Ватикану.
50. Орден тамплієрів. Історія та особливості.
51. Війна в Сирії. Роль релігійного фактору.
52. Релігія як фактор економічного розвитку.
53. Єрусалим. Місто всіх релігій.
54. Конфлікт, щодо Єрусалиму між Ізраїлем та Палестиною. Політика Д. Трампа, щодо питання Єрусалиму.
55. Історія священного Вогню.
56. Ісламський банкінг. Роль релігійного чинника в ісламському банкінгу.
57. Роль релігійного фактору в політиці, економіці, міжнародних відносинах, та суспільно-політичних питаннях у світі в 2024 р.
58. Релігія та міжнародні економічні відносини в епоху глобалізації. Релігія та економіка. Значення релігії в економіці та економічному розвитку країн світу.
59. Ісламський банкінг. Роль релігійного чинника в ісламському банкінгу.

60. Протестантизм як революційний шлях модифікації базових релігійно-економічних норм.
61. Ставлення до матеріальної сторони життя у сучасному іудаїзмі.
62. Релігійно-економічні настанови в іудаїзмі. Власність. Ставлення до праці. Відносини робітника і роботодавця. Оплата праці. Партнерська угода і підприємницький прибуток. Правила торгівлі. Кредитування. Суботні заборони. Харчові заборони. Землекористування.
63. Відмінності у вирішенні господарських питань всередині ісламу.
64. Релігійно-економічні настанови в ісламі. Ісламська економіка. Праця в ісламі. Сільське господарство. Використання землі. Торгівля. Встановлення ціни. Співвідношення праці й капіталу. Ставлення до лихварства. Кредитування. Іпотека. Страхування. Специфічне релігійне виробництво в ісламі
65. Питання економічної поведінки християнина в умовах капіталізму. Вплив на економічний розвиток європейських країн за М. Вебером (робота «Протестантська етика і дух капіталізму», опублікована 1905 р.).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Палінчак М.М., Галда П.П., Лешанич М.М. Релігійний фактор у міжнародних відносинах: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. 296 с.
2. Релігійний чинник у міжнародних відносинах: Навчальний посібник / М.М. Палінчак, Рудольф Кухарчик, Д.М. Стебляк, В.В. Пупена. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2020. 240 с.
3. Палінчак М.М. Свобода релігії в сучасному світі: теоретико-методологічний аспект. *Політикус*. 2015. Випуск 2. С.70-73.
4. Тимчик О.А. Економіка та релігія: теорія і практика взаємовпливу: монографія. К. : КНТ, 2014. 410 с.
6. Микола Палінчак, Вікторія Бокоч. Радянська релігійна політика та її наслідки в незалежній Україні. *Східноєвропейський історичний вісник* / [головний редактор В. Ільницький]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 20. С. 184-194
7. Вегеш М., Концур-Карабінович Н., Марчук В., Палінчак М., Голонич Я. Українська Греко-Католицька церква: минуле і сучасне. Фермонт, 2020. 380 с.
8. Палінчак М.М., Капітан Л.І., Мегела Р.Р., Пупена В.В. Історичні та канонічні аспекти отримання Томосу в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 21. С. 82-88

Допоміжна література

1. Палінчак М.М., Бокоч В.М. Фінансування релігійних організацій: багатомаття європейської практики. *Journal of Social Sciences, Nursing, Public health and Education*, 2020. No.1- 2, Vol 1. С. 119-128

2. Church, spirituality, nation: the Ukrainian greek-catholic church in the social life of Ukraine : collective monograph / M.M. Veshesh, M.M. Palinchak, V.V. Marchuk, N.M. Kontsur-Karabynovych etc. Lviv – Torun : Liha-Pres, 2020. 224 p.
3. Палінчак М. М., Стебляк Д. М. Економіко-релігійні відносини в умовах глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2022. Випуск 41. С. 86-89.
4. Палінчак М. М., Стебляк Д. М. Релігія як фактор економічного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 2022. Випуск 41. С. 90-92.
5. Стебляк Д.М. Становлення та розвиток протестантського фундаменталізму в Сполучених Штатах Америки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 20. С. 59-63.
6. Стебляк Д. Американська громадянська релігія в публічній риториці і політичній практиці Дж. В. Буша-мол. *Вісник Львівського університету Серія філос.-політолог. студії*, 2020. Випуск 28. С. 197-202
7. Палінчак М.М., Стебляк Д.М. Covid-19, церква та фінансування релігійних організацій: дискусії у Верховному суді США. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Регіональні студії*, 2020. № 23. С. 49-53.
8. Стебляк Діана Михайлівна. Зовнішня та внутрішня політика президента США Дж. Байдена. Релігійний чинник у політиці президента. *Науковий журнал «Politicus»*, 2021. Випуск № 5. С. 71-75.
9. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики Україні XXI століття: монографія. К.: Знання України, 2005. 552 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. PICY. URL: <https://risu.ua/>
2. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО). URL: <https://vrciro.org.ua/ua>
3. Pew Research Centre. URL: <https://www.pewresearch.org/>
4. Gallup. URL: <https://www.gallup.com/home.aspx>

Навчальне видання

Палінчак М.М., Стебляк Д.М.

**«РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР У МІЖНАРОДНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ»**

Методичні вказівки до самостійної роботи

Верстка: Дербак Андріяна

Дизайн обкладинки: Куклишин Васирина

Підписано до друку 01.10.2024 р. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 2,3. Формат 60х84/16. Наклад __ прим.

Оригінал-макет виготовлено та видруковано:

ТОВ «РІК-У», 88006, м. Ужгород, вул. Карпатської України, 36

Свідоцтво: Серія ДК № 5040 від 21 січня 2016 року